

TERVEYDENHOITAJA PERHEEN SUUN TERVEYDEN EDISTÄJÄNÄ

Marjo Laurila, Tampereen ammattikorkeakoulu, 2019

Työelämän murros, työn sisällön ja työnkuvien muuttuminen koskettaa yhä laajemmin kaikkia ammatteja ja työntekijöitä. Terveystuon ammattihenkilöiden ja erityisesti terveydenhoitajien työnkuva on myös tilanteiden mukaan muuttuvaa ja tietotaidollisesti haastavampaa. Muutokset edellyttävät nopeaa tietojen omaksumista ja uusien taitojen oppimista. Muutokset vaativat lisäksi joustavuutta niin terveydenhoitajilta kuin esimiehiltäkin. Kun työn sisällöllinen osuus laajenee, se ei tapahdu vain asiakaskunnan luonnollisten tarpeiden perusteella, vaan työtä ohjaavien asetusten ja lakien myötä. Neuvolatoimintaan, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon sekä suun terveydenhuoltoon kohdistuvat uudet vaatimukset kuvaavat hyvin sitä muutosta, jota myös terveydenhoitajilta edellytetään suun terveyden edistämisen osalta.

Lyhykäisyydessään Valtioneuvoston asetusta (380/2009 ja 338/2011) Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, sekä suunterveydenhuolto sovelletaan kansanterveyslain tarkoittamiin äitiys- ja lastenneuvolapalveluihin, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon sekä lasten ja nuorten ehkäisevään suun terveydenhuoltoon. Asetuksen tavoitteena on, että kunnan eri toimialojen palvelut verkottuvat ja täydentävät toisiaan ja muodostavat asiakkaan näkökulmasta eri ikävaiheet kattavan mielekkään kokonaisuuden. Terveystarkastuksien ja niihin perustuvien yksilö- ja perhekeskeisen terveysneuvonnan, sekä ennaltaehkäisevän suun terveysneuvonnan tulisi yhdessä muodosta jatkumo aina raskauden alusta opiskeluvaiheen loppuun saakka. Asetus edellyttää terveydenhoitajilta monialaista osaamista ja kykyä antaa neuvontaa myös suun terveyden edistämiseksi.

Äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitajan rooli VNA 380/2005 ja 338/201 suun terveyden edistäjänä Odotusaika on otollinen hetki antaa kokonaisvaltaisesti tietoa perheille odotusajasta, vanhemmuudesta ja erilaisista terveyteen vaikuttavista asioista. Terveydenhoitajilla on mahdollisuus tukea vanhempia terveellisissä valinnoissa, sillä odotusaikana motivoituminen muutoksiin on herkimmillään. Terveydenhoitaja voi antaa neuvoja ja ohjausta vanhemmille suun terveystottumuksissa sekä tulevan lapsen ensimmäisten vuosien suun hoidossa. Hän voi kertoa vanhempien mallikäyttäytymisen merkityksestä lapsen yleisterveydelle ja suun terveydelle. Lisäksi hän voi ohjata ensimmäistä lastaan odottavat vanhemmat suun terveydenhuollon piiriin. Äitiysneuvolan terveydenhoitaja voi ohjata imetysasioissa ja tutin käyttöön liittyvissä asioissa, lapsen hampaiden harjaamisessa, fluorin ja ksylitolin käytössä, sekä kertoa ravinnon ja janojuomien vaikutuksesta suun terveyteen. Lisäksi äitiys- ja lastenneuvolan terveydenhoitaja voi antaa arvion joko 18kk tai 4 vuotiaan lapsen suun terveydestä ja havainnoida onko imeväisen suussa Candida albicansin aiheuttamaa sammasta tai hampaiden pinnoilla tai huulipoimussa bakteeripeitettä. Tarkastus ei edellytä diagnostista arviota hampaiden, limakalvojen tai ikenien terveydestä, mutta tarvittaessa terveydenhoitajan tulee osata ohjata asiakas suun terveydenhuoltoon jatkohoitoon. Jotta keskustelu vanhempien kanssa perheen terveystottumuksista ei ole syyllistävää, kannattaa hyödyntää Neuvokas perhe työvälineitä. Neuvokas perheen kuvakorttien ensisijainen pyrkimys on auttaa perheitä tunnistamaan jo olemassa olevia vahvuuksia, joiden varaan ohjaus tulisi rakentaa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajan rooli VNA 380/2005 ja 338/2011 suun terveyden edistäjänä Kouluterveydenhuollon terveydenhoitaja ja lääkäri tapaavat lapset ja heidän perheensä säännöllisesti, jolloin on mahdollisuus antaa terveyttä ja suun terveyttä edistävää tietoa, sekä varmistaa lapsen yleisterveyden ja suun terveyden hyvä kehittyminen. Kouluterveyden- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajan tehtävänä on korostaa hyvien terveys- ja suuhygieniatapojen kehittymistä ja vanhempien tuen, sekä edelleen vanhempien mallikäyttäytymisen merkitystä lapsen ja nuoren terveydelle. Kouluterveydenhoitaja voi ohjata 1.lk, 5.lk ja 8.lk koululaisia perheineen säännöllisesti tapahtuvaan hampaiden harjaamiseen, fluorin ja ksylitolin käyttöön liittyvissä asioissa, sekä kertoa ravinnon, napostelun, sokerin ja janojuomien vaikutuksesta hampaiden terveyteen. Lisäksi terveydenhoitaja voi suunnata asioita 1.lk vanhemmille ja kysyä esimerkiksi, että osallistuvat vanhemmat lapsen hampaiden puhdistamiseen. 5.lk koululaiselle perheineen terveydenhoitaja voi kertoa pysyvien hampaiden puhkeamisesta ja niiden reikiintymisherkkyydestä sekä riittämättömän puhdistamisen vaikutuksesta suun terveyteen. 8.lk koululaiselle terveydenhoitaja voi suunnata kysymyksiä tupakasta ja päihteistä, sekä niiden merkityksestä suun terveyteen ja motivoida muutokseen muun muassa käyttämällä Sydänliiton TOTA-aineistoa ja ohjata fressis.fi-sivuille.

Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajan rooli Terveydenhuoltolain mukaan Opiskelijalla on kansanterveyslain mukaan oikeus opiskelupaikkakuntansa kunnalliseen terveydenhuoltoon riippumatta opiskelijan kotikunnasta. Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvat terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, mielenterveys- ja suunterveydenhuollon palvelut. Opiskelijalla on oikeus opiskeluaikanaan yhteen suun terveystarkastukseen, jossa selvitetään suun terveysneuvonnan ja suun terveydenhuollon palvelujen tarve. Terveydenhoitaja voi antaa neuvontaa ja ohjausta, joka sisältää tietoa erilaisista palveluista ja tehdä mahdollisen palveluohjauksen. Opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitaja voi kertoa terveyteen ja suun terveyteen liittyvistä asioista sekä tukea jo lapsuudessa opittuja hyviä terveystottumuksia. Lisäksi terveydenhoitaja voi ottaa puheeksi tupakoinnin ja päihteiden käytön. Hän voi kertoa päihteiden vaikutuksesta ja niiden merkityksestä suun terveyteen ja motivoida asiakasta muutokseen. Lisäksi hän voi ohjata nuoren I Love suu ja fressis.fi sivuille.

Lopuksi Taustatietoa ja lisää vinkkejä suun terveyttä edistävän neuvonnan tueksi löytyy artikkelin pohjana käytetystä TAMK terveydenhoitajaopiskelija Marjo Laurilan Kehittämistehtävästä. Kehittämistehtävä toteutettiin yhteistyönä Suomen Sydänliitto ry:n kanssa ja sen ohjasivat Sydänliiton suunterveyden asiantuntija Mari Kauhaniemi sekä Neuvokas perheen kehittämispäällikkö Terhi Koivumäki.

LÄHTEET

Laurila, M. 2019. Valtioneuvoston asetus (380/2005, 338/2011) Asetuksen merkitys terveydenhoitajien työssä suun terveydenhoidon osalta. Terveydenhoitajakoulutus. Tampereen ammattikorkeakoulu. Kehittämistehtävä. [LINKKI](#)

Valtioneuvoston asetus 380/2005. Viimeinen muutos 338/2011. Neuvolatoiminta, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä ehkäisevä suun terveydenhuolto. Asetuksen (338/2011) perustelut ja soveltamisohjeet. Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki. Luettu 6.2.2019. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/201>